

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Nina Rahkonen

**Molemminpuolista kunnioitusta:
Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma
nuorisokodille**

Opinnäytetyö
Kevät 2023
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Nina Rahkonen

Työn nimi: Molemminpuolista kunnioitusta: Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma
nuorisokodille

Ohjaaja: Aino Alaverdyan

Vuosi: 2023

Sivumäärä: 38

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lastensuojelulaitokselle hyvää kohtelua koskeva suunnitelma. Lastensuojelulain (417/2007) mukaan, jokaisessa lastensuojelulaitoksessa, jossa sijoitetun lapsen hoitoa ja huolenpitoa järjestetään, tulee olla laadittuna hyvää kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoituksena on turvata lastensuojelulaitoksissa asuvien lasten ja nuorten kunnioittava kohtelu sekä vähentää rajoittamisten tarvetta.

Kehittämistyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena yhdessä sijaishuollossa asuvien nuorten sekä siellä työskentelevien ohjaajien kanssa ryhmähaastattelua hyödyntäen. Ryhmähaastattelusta kerätty aineisto analysointiin teemoittelemalla.

Kehittämistyön seurauksena laadittiin hyvää kohtelua koskeva suunnitelma sijaishuollonyksikölle. Valmis suunnitelma sijoitettiin yksiössä kaikkien nähtäville ja lähetettiin nuoren asioista vastaavalle hyvinvointialueelle sekä tämän asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille.

¹ Asiasanat: sijaishuolto, lastensuojelu, osallisuus, rajoitustoimenpiteet

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Social Services

Author: Nina Rahkonen

Title of thesis: Mutual respect: A plan for good treatment

Supervisor: Aino Alaverdyan

Year: 2023

Number of pages: 38

Number of appendices: 1

The purpose of the thesis was to produce a good treatment plan for the child welfare institution. According to the Child Protection Act (417/2007), every child protection institution where the care and care of a placed child is arranged must have a good treatment plan as a part of the self-monitoring plan. The purpose of the good treatment plan is to secure the respectful treatment of children and young people living in child welfare institutions and to reduce a need for restrictions.

The development work was carried out as a qualitative study together with young people living in foster care and the counselors working there, using a group interview. The material collected from the group interview was analyzed by using thematization.

As a result of the development work, a good treatment plan was drawn up for the substitute maintenance unit. The finished plan was placed in the studio for everyone to see and sent to the welfare area responsible for young person's affairs and to the social workers responsible for young person's affairs.

¹ Keywords: foster care, child protection, participation, containment measures

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	1
Thesis abstract	2
SISÄLTÖ	3
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	5
1 JOHDANTO	6
2 LASTENSUOJELU JA LAPSEN SIJOITUS.....	7
2.1 Lastensuojelu	7
2.2 Avohuollon tukitoimet	8
2.3 Kiireellinen sijoitus.....	9
2.4 Huostaanotto	10
2.5 Sijaishuolto ja sen järjestäminen	11
3 RAJOITUSTOIMENPITEISTÄ HYVÄÄN KOHTELUUN SIJAIHUOLLOSSA	14
3.1 Rajoitustoimenpiteiden käyttö sijaishuollossa	14
3.2 Lasten ja nuorten osallisuus	15
3.3 Hyvä kohtelu sijaishuollossa	18
4 KEHITTÄMISTYÖ.....	19
4.1 Tutkimuskysymykset	19
4.2 Tilaaja ja kohderyhmä	19
4.3 Toiminnallinen opinnäytetyö ja ryhmähaastattelu.....	20
4.4 Suunnitelman toteutus ja aikataulu.....	21
4.5 Aineiston kerääminen.....	22
4.6 Aineiston analysointi.....	22
4.7 Eettisyys.....	23
5 TULOKSET	25
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
7 POHDINTA	32
LÄHTEET	34

LIITTEET..... 38

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Huostaanotto prosessi	10
Kuvio 2. Osallisuuden ulottuvuudet.....	17
Kuvio 3. Apukysymykset pohdinnan tueksi.....	22
Kuvio 4. Mitä hyvä kohtelu tarkoittaa nuorten mielestä.....	25
Kuvio 5. Hyvän kohtelun näyttäytyminen sijaishuollossa.....	26
Kuvio 6. Hyvän ohjaajan ominaisuudet nuorten kuvaamina.....	27

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa kehittämistyönä hyvää kohtelua koskeva suunnitelma yhteistyökumppanille. Yhteistyökumppanina toimi erityistason lastensuojeluyksikkö. Lastensuojelulakiin (417/2007) 1.1.2020 voimaan tulleen muutoksen seurauksena palvelun tuottajien on vastattava siitä, että jokaisessa lastensuojelulaitoksessa, jossa sijoitetun lapsen hoitoa ja huolenpitoa järjestetään, on laadittava yleinen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa. Suunnitelmaa on arvioitava ja tarkastettava vuosittain. Viranomaisten menetelmiä omavalvonnan lisäksi on kokonaisuudessaan lisätty (Saarikko, 2018, s. 10–12). Osallistaminen ja kuuleminen korostuu, kun painopiste valvonnassa on lapsioikeusperusteinen sekä lapsikeskeinen.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoituksena on vahvistaa, tukea ja ylläpitää sijaishuollossa asuvien lasten ja nuorten itsemääräämisoikeutta (Valvira, 2021). Suunnitelman tarkoituksena on lisäksi ennaltaehkäistä sekä vähentää rajoitustoimenpiteiden käyttöä sijaishuollonyksikössä. Suunnitelman laadinta yhdessä sijaishuollossa asuvien lasten ja nuorten kanssa vahvistaa heidän osallisuuttaan sekä lisää yhteisöllisyyttä.

Opinnäytetyö toteutettiin työelämälähtöisestä kehittämistarpeesta sijaishuollonyksikölle. Suunnitelmaa laadittaessa kuultiin nuorten näkemyksiä osallisuudestaan ja itsemääräämisoikeudestaan kyseisessä yksikössä. Kehittämistyön seurauksena syntyi yksikölle oma hyvää kohtelua koskeva suunnitelma sekä hyvää kohtelua koskeva huoneentaulu, joka sisälsi näitä näkemyksiä.

2 LASTENSUOJELU JA LAPSEN SIJOITUS

2.1 Lastensuojelu

Lastensuojelulaki (417/2007) on säädetty turvaamaan lapsen oikeuksia turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, mutta mikäli lapselle ei voida perheessä syystä tai toisesta taata riittävää turvaa ja oikeuksien toteutumista, on lastensuojelulla velvollisuus ja viimesijainen vastuu huolehtia lapsen hyvinvoinnista.

Keskeiseksi lastensuojelutyön tavoitteeksi nähdään lasten ja nuorten mielipiteen ilmaisun ja osallisuuden vahvistaminen (Timonen-Kallio ym., 2010, s. 6). Samaan aikaan lasten ja nuorten näkemyksiin ja ratkaisuehdotusten kuulemisiin saatetaan suhtautua varovaisesti, sillä saatetaan pelätä heidän liiallista vastuuttamistansa tai heidän asettamistansa kohtuuttomaan tilanteeseen lastensuojelullisissä tilanteissa.

Lastensuojelussa lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan työskentelyn perustuvan lapsen tarpeisiin, jossa aktiivisena osapuolena toimii lapsi vaikuttaen siihen, mitä tapahtuu (Timonen-Kallio ym., 2010, s. 7). Lastensuojelun ammattilaisten on aktiivisesti tasavertaisina yhteistyökumppaneina opetettava ja kannustettava lasta tuomaan omia mielipiteitään ja käsityksiään esiin. Perustuslaissa on säädetty, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti (Perustuslaki 731/1999).

Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on tarjota apua ja tukea riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta pystytään ehkäisemään ongelmien syntymistä ja pahenemista (Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), i.a.). Sillä edistetään ja turvataan lasten kasvua, hyvinvointia ja kehitystä sekä tuetaan vanhemmuutta. Kuntien ja hyvinvointialueiden on järjestettävä lasten ja nuorten edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevää lastensuojelua annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoitossa, äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Lastensuojeluasian tullessa vireille sosiaalitoimeen, tulee kiireellinen lastensuojelun tarve arvioida heti (Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), i.a.). Ei-kiireellisissä asioissa sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen seitsemän arkipäivän kuluessa ilmoituksen tulemistä ja tekee lastensuojelutarpeen selvityksen. Asiakkuus lastensuojelussa alkaa siitä, kun sosiaalitoimessa on ryhdytty kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin tai on tehty päätös lastensuojelutarpeen selvityksen tekemisestä. Asiakkaana oleva lapsi saa oman sosiaalityöntekijän. Lapsen terveyden ja kehityksen kannalta hyvinvointialueet ovat velvollisia järjestämään lapselle ja hänen perheelleen sosiaalipalvelut, jotka sosiaalityöntekijän on arvioinut välttämättömiksi asiakassuunnitelmassa (mt.)

Toiminnan lastensuojelussa tulee olla mahdollisimman hienovaraista (Räty, 2019, s. 10–11). Ensisijaisesti on pyrittävä käyttämään avohuollon tukitoimia, ellei lapsen etu muuta vaadi. Jos sijaishuolto on lapsen edun mukaisesti tarpeen, on se järjestettävä viipymättä. Lastensuojelutoimenpiteiden täytyy edistää lapsen kannalta suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia, eikä niillä saa aiheuttaa vahinkoa lapsen kehitykselle. Toimenpiteet eivät myöskään saa haitata lapsen ja tämän vanhempien välistä yhteydenpitoa. Laakson (2013) tekemässä tutkimuksessa on todettu lapsen edun toteutuvan kodin ulkopuolelle sijoittaessa hyvin tai melko hyvin. Kriittisinä pisteinä sijoittamiselle voidaan pitää päätöksenteon pitkittymistä, lapsen tarpeita vastaavan sijaishuoltopaikan löytymistä, talouden merkitystä sijaishuoltopaikan valinnasta sekä kunnan ohjeistusta omien laitosten ensisijaisuudesta.

2.2 Avohuollon tukitoimet

Avohuollon tuki on aina ensisijainen huostaanottoon tai sijaishuoltoon nähden (THL, i.a.). Avohuollon tukitoiminen on tarkoitus edistää ja tukea lapsen kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien ja huoltajien kykyä vastata kasvatuksesta. Kun lastensuojelun tarve on todettu, täytyy avohuollon tukitoimia järjestää viipymättä. Tukitoimet pyritään toteuttamaan yhteistyössä lapsen ja tämän vanhempien kanssa. Avohuollon tukitoimia ovat lapsen ja tämän perheen ongelmatilanteen selvittämiseen annettavatuki, lapsen taloudellinen tuki, tehostettu perhetyö, perhekuntoutus sekä muut lasta ja perhettä tukevat tukitoimet. Lisäksi tuki lapsen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä.

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan lapselle voidaan järjestää asiakassuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla avohuollon tukitoimena kuntouttavaa perhehoitoa tai laitoshuoltoa yhdessä hänen vanhempiensa tai huoltajiensa kanssa, jotta tuen tarve voidaan arvioida. Lapsen edun vaatiessa lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena myös yksin, mutta sijoitukseen vaaditaan 12 vuotta täyttäneen lapsen tai tämän huoltajan suostumus. Sijoitus avohuollon tukitoimena ei saa olla jatkuvaa, ellei lapsen etu sitä vaadi. Kun sijoituksesta päätetään, on sille määriteltävä tavoitteet ja arvioitu kesto. Sijoituksen jatkamista on arvioitava kolmen kuukauden kuluttua sen alkamisesta. Sijoituksen jatkuessa tilanne on arvioitava kolmen kuukauden välein ja selvítettävä mahdollisen huostaanoton tarve.

2.3 Kiireellinen sijoitus

Kiireellinen sijoitus on ensisijaisesti tarkoitettu tilanteisiin, joissa lapsi on välittömässä vaarassa tai lapsen sijoitukselle on muutoin pakottava tarve (Räty, 2019, s. 344–346). Kiireellinen sijoitus on luonteeltaan turvaamistoimenpide, jolloin se mahdollistaa viranomaisten välittömän puuttumisen huoltajien oikeuksiin ja rajoitustoimenpitein puuttumisen lapsen perusoikeuksiin. Tarve kiireelliselle sijoitukselle voi johtua kodin olosuhteissa olevista akuuteista ongelmista, huoltajien estymisestä huolehtimaan lapsestaan tai lapsen omasta käyttäytymisestä tai hänen elämäntavoistaan.

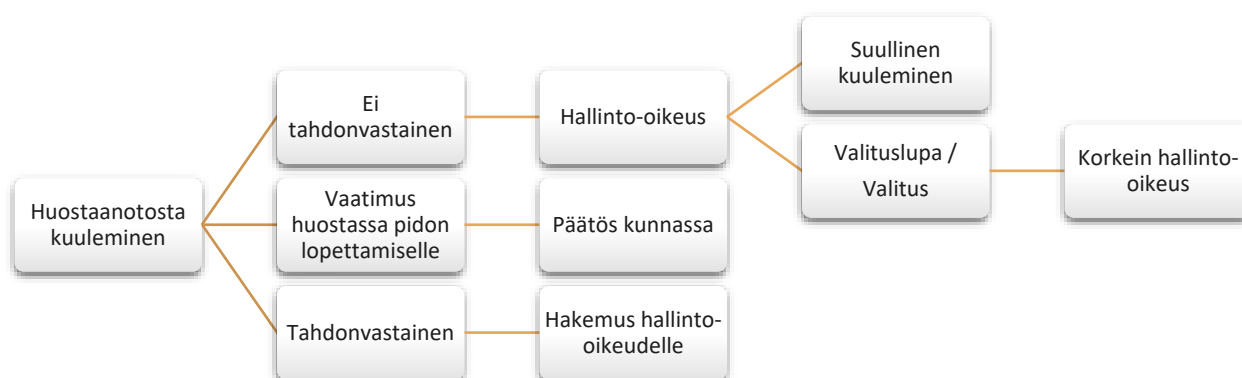
Kiireellinen sijoitus edellyttää aina viranomaispäätöksen. Päätöksen sijoittamisesta tai sen päättämisestä tekee aina hyvinvointialueen ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä (THL, i.a.). Päätös kiireellisestä sijoituksesta tulee perustella (Räty, 2019, s. 350). Päätöksestä tulee käydä ilmi välttämättömät syyt sijoitukselle, lapselle valittu sijoituspaikka ja perustelut sijoituspaikan valinnalle.

Enimmäiskesto kiireellisestä sijoituksesta on yhdellä päätöksellä 30 päivää (THL, i.a.). Tänä aikana on tehtävä päätös sijoituksen lopettamisesta, päätös sijoituksen jatkamisesta, päätös huostaanotosta tai hakemus huostaanotosta hallinto-oikeudelle. Kiireellinen sijoitus voi jatkua myös yli 30 päivää ilman erillistä päätöstä tilanteissa, joissa johtava viranhaltija tai hänen määräämänsä virkasuhteinen sosiaalityöntekijä tekee huostaanottohakemuksen hallinto-oikeudelle tai huostaanottoa koskeva asia on jo ennen kiireellisen sijoituspäätöksen tekemistä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kiireellisen

sijoittamisen lakkauttamisesta on tehtävä välittömästi päätös, kun peruste kiireelliselle sijoittamiselle on lakannut (THL, i.a.). Peruste sijoituksesta lakkaa, kun sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen, jossa lapsi voi palata turvallisesti kotiin tai päätös huostaanotosta on tehty.

2.4 Huostaanotto

Viimesijaisin keino turvata lapsen kasvu ja kehitys on huostaanotto, jossa vastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta siirtyy viranomaisille (THL, i.a.). Huostaanotolla puututaan lapsen perustuslaissa säädettyihin oikeuksiin, mutta se tarkoittaa samalla lapsen oikeutta riittävään suojeluun ja edun mukaiseen hoitoon ja huolenpitoon kaikissa olosuhteissa. Huostaanotto voidaan järjestää vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole riittävät tai sijaishuolto ei ole lapsen edun mukaista.

Kuvio 1. Huostaanotto prosessi (Räty, 2019).

Huostaanotto on monivaiheinen prosessi (kuvio 1.), joka vaatii aina lain mukaiset edellytykset. Huostaanottoa valmisteltaessa on arvioitava lapsen kasvuolosuhteita, etua, elämäntavan vahingollisuutta sekä mahdollisuuksia avohuollon tukitoimiin. Huostaanottoa koskevassa asiassa on järjestettävä neuvotteluja lapsen sekä perheen läheisten kanssa.

Huostaanottoa koskien on annettava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ja esittää mielipiteensä koskien huostaanottoa sekä sijaishuoltopaikkaa (THL, i.a.). Jos huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi ei vastusta kuulemisessa huostaanottoa, tulee lapsen sosiaalityöntekijän valmistella kirjallinen päätös huostaanotosta ja kodin ulkopuolelle sijoittamisesta. Johtava sosiaalityöntekijä tekee lopullisen päätöksen huostaanotosta. Lapsella tai tämän huoltajilla on oikeus hakea hallinto-oikeudelta muutosta päätökseen. Jos taas huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa kuulemisessa huostaanottoa, tekee johtava sosiaalityöntekijä hakemuksen hallinto-oikeudelle.

2.5 Sijaishuolto ja sen järjestäminen

Sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai Lastensuojelulain (417/2007) 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuoltopaikan lapselle tai nuorelle valitsee tämän asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka valmistelee sijoittamisen. Sijaishuoltoon sijoittamisen päätöksen tekee sosiaalihuollon johtava viranhaltija.

Lastensuojelulain mukaisesti sijaishuoltoa on toteutettava lapsen edun mukaisesti (THL, i.a.). Lapsen ja nuoren osallisuutta tukemalla voidaan turvata heidän etunsa mukaista asumista sijaishuollossa. Suomessa on vuoden 2019 aikana ollut 18 928 lasta ja nuorta sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Sijoituksen tarkoituksena on edistää lapsen etua ja oikeuksia. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitoksen toteuttaman kouluterveyskyselyn tuloksista käy ilmi, että sijoitettuna asuvien lasten ja nuorten hyvinvointi eroaa monelta osin muulla tavoin asuviin ikätovereihinsa verrattuna. Huomioitavaa kyselyn tuloksissa oli kuitenkin se, että sijoitetut lapset ja nuoret kokivat melko yleisesti, että heillä on asuinpaikassaan mahdollisuus noudattaa tärkeitä arvoja, heillä on turvallinen olo ja heitä kohdellaan reilusti. Puolet sijoitetuista olivat sitä mieltä, että he ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä sijoituspaikkaansa.

Sijaishuollon järjestämistapoja ei aseteta laissa etusijajärjestykseen, vaan päätös sijaishuollon järjestämismuodosta tehdään yksinomaan lapsen yksilöllisen hoidon ja huolenpidon tarpeiden mukaan (Räty, 2019, s. 478). Sijaishuoltopaikkaa valitessa kiinnitetään huomiota huostaanoton perusteisiin sekä lapsen sisarussuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Kun tarvetta huostassa

pidolle tai sijaishuollolle ei enää ole, on huostassa pito lopetettava heti (mts. 463–464). Valmistelut huostassa pidon lakkauttamiselle on valmisteltava yhtä huolellisesti kuin huostaanottoakin. Vaikutuksia sijaishuollon ja huostassa pidon päättymisen jälkeen lapsen kehitykselle on arvioitava erityisen huolellisesti. Tässäkin tapauksessa lapsen oma mielipide on selvitettävä ja annettava sitä vahvempi painoarvo lapsen mielipiteelle, mitä vanhemmasta ja kehittyneemmästä lapsesta on kyse.

Perhehoito. Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon (Perhehoitolaki 263/2015.) Tällä tarkoitetaan hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä. Tavallisesti perhehoito järjestetään perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoidon tavoitteena on antaa mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. Laitoshoitoon nähden perhehoito on ensisijainen sijaishuollon muoto. Laitoshoitoon siirrytään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää muuten lapsen edunmukaisesti riittävien tukitoimien avulla.

Ammatillinen perhekoti. Ammatillinen perhekoti sijoittuu sijaishuollon muotona perhehoidon ja laitoshuollon väliin (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011). Ammatilliset perhekodit ovat lähtökohdiltaan samanlaiset kuten tavalliset perhekodit, mutta edellytyksenä niille on vahvempi osaaminen kuin perhehoidossa. Ammatillinen perhehoito on luvanvaraista toimintaa, jolle on saatava lupaviranomaiselta lupa tuottaa palveluja ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ammatillisiin perhekoteihin on mahdollisuus sijoittaa erityistä hoitoa tarvitsevia lapsia ja nuoria (THL, i.a.). Ammatillisissa perhekodeissa, joita ei luokitella lastensuojelulaitoksiksi, ei ole sallittua käyttää rajoitustoimenpiteitä, pois lukien yhteydenpidon rajoittaminen.

Lastensuojelulaitos. Lastensuojelulaitoksiin lukeutuvat lastenkodit, koulukodit ja muut näihin rinnastettavissa olevat lastensuojelulaitokset (THL, i.a.). Muiksi rinnastettaviksi lastensuojelulaitoksiksi lukeutuvat esimerkiksi vastaanottokodit ja nuorisokodit. Lastensuojelulaitoksia voivat ylläpitää valtio, kunnat sekä yksityiset henkilöt. Parhaana ratkaisuna sijaishuoltoa järjestettäessä laitoshoidon pidetään silloin, kun lapsen sijoitus on väliaikainen. Laitoshoidossa pyritään työskentelemään kiinteästi lapsen huoltajien kanssa ja mahdollistamaan tiivis yhteydenpito lapsen sekä tämän huoltajien välille.

Muu lapsen tarpeen mukainen hoito. Väliaikaisesti lapsi voidaan sijoittaa enintään kuudeksi kuukaudeksi vanhemman tai muun huoltajan hoidettavaksi, esimerkiksi tilanteessa, jossa valmistellaan lapsen palaamista kotiin sijoituksen jälkeen (THL, i.a.). Ennen kuin voidaan tehdä päätös sijoituspaikasta, täytyy lapsen lähiverkosto kartoittaa. Sijoitus voidaan mahdollisuuksien mukaan toteuttaa myös sukulaisen tai muun läheisen luo. Valinnan lähtökohtana on aina lapsen tarve.

3 RAJOITUSTOIMENPITEISTÄ HYVÄÄN KOHTELUUN SIJAIHUOLLOSSA

3.1 Rajoitustoimenpiteiden käyttö sijaishuollossa

Rajoitustoimenpiteillä sijaishuollossa tarkoitetaan tilanteita, joissa joudutaan puuttumaan lapsen ja nuoren perus- sekä ihmisoikeuksiin (THL, i.a.). Perus- ja ihmisoikeussäännösten mukaan rajoitusten käytön tulee perustua täsmällisiin, tarkkarajaisiin ja laissa määriteltyihin edellytyksiin. Rajoitustoimenpiteitä saa käyttää seuraavissa tilanteissa:

- Rajoitus on lapsen edun mukainen.
- Rajoitus on oikeassa suhteessa lapsen ikään ja kehitystasoon nähden.
- Rajoitus on lapsen hoidon ja huolenpidon tai sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen kannalta perusteltu ja sopiva.
- Rajoituksen käyttäminen on välttämätöntä lapsen oman tai muiden henkilöiden terveyden vakavan vaarantumisen vuoksi, ruumiillisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon ehkäisemiseksi.
- Rajoitus on oikeassa suhteessa suojeltavaan etuun nähden.
- Lapsen mielipide rajoituksesta on selvitetty lastensuojelulain 20 §:n mukaisesti, ellei se on ilmeisen mahdotonta.
- Muut, lievemmat keinot eivät ole tilanteeseen soveltuvia.

Sijaishuollon aikaisia rajoitustoimenpiteitä ovat:

- Lapsen ja lapsen läheisen yhteydenpidon rajoittaminen.
- Lapsen hallussa olevan aineen tai esineen haltuunotto.
- Lapselle tehtävä henkilöntarkastus.
- Lapselle tehtävä henkilönkatsaus.

- Lapsen hallussa olevan omaisuuden tai sijaishuoltopaikassa käytössä olevien tilojen tarkastaminen.
- Lapselle osoitetun tai lapsen lähettämän luottamuksellisen viestin tai muun lähetyksen tarkastaminen ja toimittamatta / luovuttamatta jättäminen / pidättäminen.
- Lapsen kiinnipitäminen.
- Lapsen liikkumisvapauden rajoittaminen.
- Lastensuojelulaitoksesta luvatta poistuneen lapsen palauttaminen.
- Lapsen eristäminen.
- Lapselle järjestettävä erityinen huolenpito.

Rajoitustoimenpiteitä ei ole tarkoitettu käytettäväksi rutiinitoimenpiteiksi, kasvatustoimenpiteiksi eikä myöskään rangaistukseksi sijaishuollossa asuvia lapsia tai nuoria kohtaan (Saastamoinen, 2020, s. 5–6). Koska jokaisella lastensuojelulain 11 luvun rajoitustoimenpiteellä puututaan johonkin lapsen tai nuoren perus- ja ihmisoikeuteen, on lastensuojelulaitoksen kirjattava asianmukaisesti käyttämänsä rajoitustoimenpiteet. Kirjaamisen tulee sisältää kuvaus rajoitustoimenpiteestä ja siitä, miten rajoitus on toteutettu. Minkälaisia muita rajoituksia on mahdollisesti käytetty samaan aikaan, mikä on toimenpiteen peruste ja kesto. Tieto toimenpiteestä päättäneen, sen käytännössä toteuttaneen ja siinä läsnä olleen henkilön nimistä sekä tarvittaessa tieto henkilökatsauksen tai -tarkastuksen tekemisen vuoksi tai perusteltu syy omaisuuden, lähetyksen ja tilojen tarkastamisen ja lähetyksen luovuttamatta jättämiseksi vuoksi. Rajoitustoimenpiteestä on lisäksi kuvattava toimenpiteen mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Kirjaukseen tulee myös kirjata kuvaus siitä, miten lasta on kuultu ennen rajoituksesta päättämistä tai sen toteuttamista. Kuvaus lapsen mielipiteestä tulee lisäksi kirjata ylös.

3.2 Lasten ja nuorten osallisuus

Oikeus osallisuuteen on yksi YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen määrittämistä perusoikeuksista. Lapsen oikeuksien sopimusta voidaan pitää kivijalkana lastensuojelulle,

sillä sen pohjalle on lastensuojelulakikin perustunut (Heinonen, 2016). Lapsen oikeudet koskevat kaikkia lapsia ja ne pohjautuvat seuraaviin periaatteisiin:

- Lapsia ei saa syrjiä.
- Lapsen etu pitää ottaa huomioon.
- Lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen.
- Lapsen näkemystä pitää kunnioittaa.

Osallisuuden ensimmäiset kokemukset syntyvät jo vauvana (Mäntymaa & Tamminen, 2009). Varhaisen vuorovaikutuksen myötä vauva pyrkii vuorovaikutuksen kautta kommunikoimaan läheisten ihmisten kanssa. Osallisuus on laajasti ymmärrettynä yhteisöön liittymistä, kuulumista ja siihen vaikuttamista (Oranen, 2008, s. 9). Osallisuus koostuu oikeudesta saada tietoa itseään koskevista asioista sekä mahdollisuuksista niiden vaikuttamiseen ilmaisemalla niistä mielipiteensä. Se on mukaan ottamista ja yhteensopivuutta (Kinnunen, 2020, s. 7). Osallisuus koostuu eri tekijöistä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Osallisuus voidaan jakaa aineellisen ja aineettoman hyvinvoinnin tilaksi (Koivisto ym., 2018). Aineellisen hyvinvoinnin lähteiksi voidaan luokitella muun muassa kohtuullinen toimeentulo, kun taas aineettoman hyvinvoinnin lähteitä voivat esimerkiksi olla ihmisten välinen luottamus sekä yksilön oma kapasiteetti. Ihmiset kokevat osallisuutta monin eri tavoin (Särkelä-Kukko, 2019). Yksi voi kokea osallisuutta omassa yhteisössään ja yhteiskunnassa esimerkiksi töiden tai harrastusten parissa, kun vastaavasti toinen osallistumis- ja vaikuttamistoiminnan kautta. Ihmisten kokemukset osallisuudesta koostuvat erilaisista pienistä arjen asioista kuten huomioduksi tai kuulluksi tulemisesta, omien asioiden päättämisestä ja niihin vaikuttamisesta.

Nuorisolain (1285/2016) tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja tapojen oppimista.

Nuorisolaissa nuoriksi lukeutuvat kaikki alle 29-vuotiaat. Syrjälä ym. (2015) mukaan nuoret tarvitsevat sosiaalisia suhteita. Nuori saattaa kuulua moneen eri ryhmään saman aikaisesti ja sosiaalinen käyttäytyminen voi vaihdella ryhmän mukaan. Nuori saattaa käyttäytyä eri tavoin perheen, koulussa olemisen, harrastusten ja vapaa-ajan ryhmissä. On tutkittu, että nuoret, joiden sosiaaliset suhteet ovat kunnossa, omaavat korkeamman elämänlaadun ja voivat paremmin, kuin taas nuoret, joilla ei ole sosiaalisia suhteita.

Hämäläinen (2009) kirjoittaa artikkelissaan nuorten osallisuudesta, kuinka pedagogisen viitekehyksen mukaan korostuu ajatus siitä, että osallisuus on jotakin mihin ihminen kasvaa. Ihmisellä ei siis ole osallisuutta syntymälahjanaan, vaan ihmisen on kasvettava siihen saavuttaakseen sen. Nuorten kohdalla osallisuus koskee olennaisesti kasvamista täysivaltaiseen yhteiskunnan jäsenyyteen, joka ilmenee kiinnittymisenä yhteiskunnan toimintajärjestelmiin sekä yhteisöihin. Näiden avulla ylläpidetään ihmisen elämänlaatua ja -hallintaa, tyydytetään tarpeita sekä toteutetaan itseään yhteiskunnan jäsenenä.

Mahdollisuus valita
Mahdollisuus saada tietoa
Mahdollisuus vaikuttaa prosessiin
Mahdollisuus ilmaista itseään
Mahdollisuus saada apua ja tukea itsensä ilmaisemiseen
Mahdollisuus itsenäisiin päätöksiin

Kuvio 2. Osallisuuden ulottuvuudet (Thomas, 2002).

Osallisuus voidaan jakaa eri ulottuvuuksiin. Thomasin (2002) mukaan osallisuutta voidaan kuvailla kuudella eri ulottuvuudella (kuvio 2). Lapsen osallisuutta lisää jo se, että tämä saa mahdollisuuden olla mukana jossakin projektissa tai mahdollisuuden olla osallistumatta projektiin. Voidaan siis ymmärtää, että päätös olla osallistumatta johonkin projektiin voi olla yksi osallisuuden eri muodoista.

Osattomuus nähdään usein osallisuuden vastakohtana (Pajulammi 2014). Ihminen voi kokea samaan aikaan niin osallisuutta kuin osattomuuttakin. Toisella elämänalueella osallisena oleminen voi tarkoittaa vastaavasti toisella alueella osattomuutta. Esimerkiksi töissä ollessaan ihminen voi kokea työporukassa osattomuutta, kun taas harrastusporukassa olemalla osallisuutta.

3.3 Hyvä kohtelu sijaishuollossa

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/200) on säädetty turvaamaan asiakkaan oikeuksia saada laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Lain tarkoituksena on se, ettei asiakkaan ihmisarvoa loukata ja että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Toisen ihmisen hyvä kohtelu mielletään kuuluvaksi hyviin käytöstapoihin. Toisen ihmisen kanssa toimiminen ei välttämättä aina luonnistu heti toivotulla tavalla, mutta toisten kanssa on mahdollista oppia toimimaan (Oksanen, & Neuvonen, 2018, s. 6). Sosiaaliset taidot eivät tule kenellekään syntymälahjana, vaan ne ovat opittuja asioita, joita on harjoiteltava läpi elämän erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Lapsen ja nuoren kasvun kannalta on tärkeää, että tämä oppii vuorovaikutuksellisten kokemusten kautta arvostamaan itseään sekä toisia (Mattila, 2011, s. 91).

Ketelimäki ja Rajamäki (2021) tuovat opinnäytetyössään esiin sen kuinka hyvä kohtelu näyttäytyy sijaishuollonyksiköiden päivittäisessä arjessa. He kuvailevat hyvän kohtelun lastensuojelussa olevan kaikkea sitä, mikä edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä sitä, kuinka heidän etunsa otetaan huomioon tavalla tai toisella. Hyvän kasvun edellytyksenä nähdään hyvä vuorovaikutus, rutiinit arjessa, säännönmukaisuus toiminnassa, rajojen asettaminen sekä turvallisen kiintymyssuhteen muodostuminen (Sinkkonen, 2008, s. 269–271).

4 KEHITTÄMISTYÖ

4.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa hyvää kohtelua koskeva suunnitelma sijaishuollon yksikölle yhdessä siellä asuvien nuorten sekä työskentelevien ohjaajien kanssa. Tarkoituksena on vahvistaa sekä tukea nuorten osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

Mitä sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu sijaishuollossa tarkoittaa? Mitä ajatuksia se heissä herättää?

Miten sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu näkyy heidän nykyisessä yksikössään?

Kysymysten tarkoituksena on selvittää, minkälaisen merkityksen nuoret omaavat hyvästä kohtelusta sijaishuollossa asuessaan. Nuorten näkemysten pohjalta pystytään rakentamaan sekä parantamaan arjen sujuvuutta sijaishuollossa.

4.2 Tilaaja ja kohderyhmä

Kehittämistyön tilaajana toimi lastensuojeluyksikkö. Yksikkö on seitsemänpaikkainen erityistason lastensuojeluyksikkö, joka on tarkoitettu 14–17-vuotiaille huostaanotetuille, avohuollon tukitoimin sijoitetuille tai kiireellistä sijoitusta tarvitseville nuorille. Yksikössä jokaiselle nuorelle tehdään yksilöllinen hoito- ja kasvatussuunnitelma asiakassuunnitelmaan laadittujen tavoitteiden pohjalta. Yksikössä on kuntouttava työote. Kuntouttavan työotteen tarkoituksena on vahvistaa ja tukea nuoren sekä yhteiskunnan välistä suhdetta (Vilkkumaa, 2004, s. 27–28). Nuoren kuntoutuksen tavoitteena on vahvistaa tämän oman roolin löytymistä yhteisössä sekä tukea sosiaalista vuorovaikutusta.

Työyhteisö yksikössä koostuu moniammatillisesta henkilökunnasta. Lisäksi yhteistyötä tehdään muun muassa niin koulujen kuin nuorisopsykiatrian ja päihdepalveluiden kanssa. Moniammatillisen yhteistyön ydin eri alojen asiantuntijoiden kanssa on osaamisen yhteen

kokoaminen ja monialaisen tiedon prosessoiminen. Yhteistyö eri asiantuntijoidenvälillä edellyttää toisten tiedon arvostamista, vastuunotto kykyä, kuuntelutaitoja, erilaisten kokonaisuuksien hahmottamista sekä oman roolin ymmärtämistä (Isoherranen, 2005, s. 33).

4.3 Toiminnallinen opinnäytetyö ja ryhmähaastattelu

Opinnäytetyössä tuotetaan hyvää kohtelua koskeva suunnitelma. Suunnitelma sisältää niin tutkimuksellista kuin toiminnallistakin tutkimusotetta. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotoksen tehtävänä on työn kehittäminen. Siinä myös tuotetaan jokin tuotos, kun taas tutkimuksellisessa opinnäytetyössä tuotetaan uutta tietoa (Salonen, 2013, s. 5–6).

Ammattikorkeakouluissa toiminnallinen opinnäytetyö on yksi opinnäytetyöntyyeistä (Kostamo ym., 2022). Ammatilaisen asiantuntijuuden kehittäväällä ja tutkimuksellisella otteella luodaan tuotos sekä raportti, jossa kuvataan tuotokseen sisältyviä lähtökohtia, valintoja ja ratkaisuja perustellusti. Opinnäytetyön tekijä tuo oman asiantuntijuutensa sekä opintojensa aikana oppimansa mukaan kehittämistyöhön, kun taas yhteistyötaho tuo mukaan todellista ympäristöä yrityksen tai organisaation nykytilasta sekä toiminnasta, jota opinnäytetyöllä lähdetään kehittämään.

Toiminnallisen työn suunnitteluvaiheessa toteutettiin nuorten ryhmähaastattelu. Ryhmähaastattelun tarkoituksena on saada aikaan rakentavaa keskustelua sekä pohdintaa. Haastattelumenetelmää käyttämällä saadaan aikaan luotettavampaa ja laadukkaampaa aineistoa, kuin mitä esimerkiksi kvantitatiivisella menetelmällä tässä tapauksessa saataisiin (Hirsjärvi ym., 2007, s. 160–163).

Laadullisessa tutkimuksessa haastattelujen avulla saadaan tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi toimii niin kuin toimii (Grönfors, 2011, s. 4–5). Kehittämistyön kannalta aineistojen keruu on parempi tehdä haastattelemalla, sillä kysymykset ja vastaukset esitetään suullisesti, toisin kuin usein kyselyissä vastauksia kerätään kirjallisesti. Näin saadaan haastattelulle joustavuutta, joka ehkäisee muun muassa väärinkäsityksiä, selventää ilmaisujen sanamuotoja ja antaa mahdollisuuden käydä keskustelua.

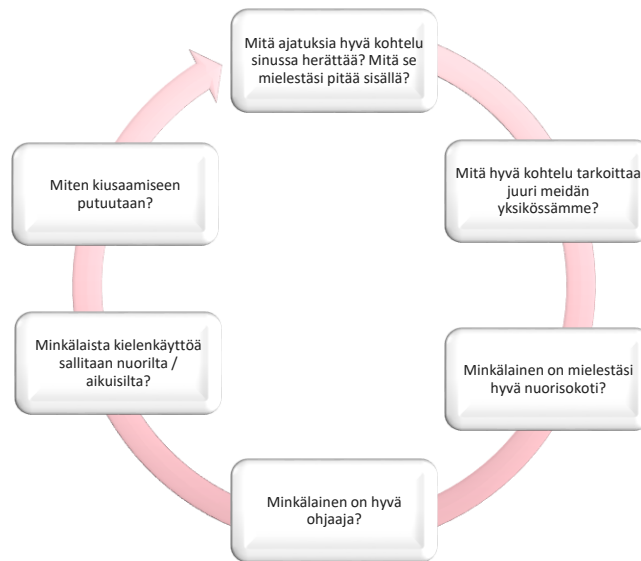
Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu antaa haastattelijalle ja haastateltavalle mahdollisuuden keskustella avoimemmin (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s. 77).

Teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen mukaisesti ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. Kuitenkaan teemahaastattelussa ei voida kysellä ihan mistä tahansa, vaan pyrkimyksenä on löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävän mukaisesti. Opinnäytetyössä teemoina olivat hyvän kohtelun esiintyminen yksikössä sekä nuorten itsemääräämisoikeuden tukeminen ja vahvistaminen.

4.4 Suunnitelman toteutus ja aikataulu

Opinnäytetyön tekeminen kumpusi työelämälähtöisestä kehittämistarpeesta syksyllä 2022. Opinnäytetyön teoriaa aloin kirjoittamaan syksyllä ja sitä on tullut lisättyä tarpeen mukaan kirjallisen tuotoksen ohella. Alkuperäisen aikataulusuunnitelman mukaan ryhmähaastattelu aineiston keruuta varten oli tarkoitus järjestää joulukuun 2022 aikana, mutta olosuhteiden pakottamana haastattelu siirtyi tammikuulle 2023. Kirjallista osuutta suunnitelmasta lähdettiin työstämään työryhmässä samoihin aikoihin ryhmähaastattelun järjestämisen kanssa. Kirjallista suunnitelmaa varten oli olemassa konsernin yhtenäinen pohja, johon täytettiin sijaishuollonyksikön ohjeet omien käytäntöjen mukaan. Ryhmähaastattelun jälkeen kirjallista suunnitelmaa täydennettiin niiltä osin, jotka koskivat nuorten esille tuomia havaintoja siitä, miten he kokevat osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutuvan yksikössä.

4.5 Aineiston kerääminen

Kuvio 3. Apukysymykset pohdinnan tueksi.

Aineiston keruu tapahtui ryhmähaastattelun aikana ennalta sovittuna ajankohtana yhdessä sijaishuollossa asuvien nuorten sekä työvuorossa olevien ohjaajien kesken. Jokainen nuori sai itse valita, osallistuuko ryhmähaastatteluun tai suunnitelman sekä huoneentaulun laadintaan. Aineistoa kirjattiin ylös ryhmähaastattelun aikana käydystä keskustelusta. Keskustelun lopuksi tehtiin yhdessä huoneentaulu, johon kirjattiin nuorten näkemyksiä osallisuudesta ja itsemääräämisoikeudesta ja siitä, kuinka ne heidän yksikössään näyttäytyvät. Keskustelun apuna käytettiin ennakkoon jaettua materiaalia apukysymyksistä (kuvio 3), (liite 1). Apukysymyksien tarkoituksena oli saada nuoret pohtimaan ennalta ajatuksiaan hyvästä kohtelusta sijaishuollossa asuessaan. Ryhmähaastattelun aikana kävin nuorten sekä muiden ohjaajien kanssa läpi kirjallisen materiaalin yksikölle laatimasta hyvää kohtelua koskevasta suunnitelmasta. Seuraavaksi pohdimme yhdessä nuorten kanssa ennakkoon annettujen kysymyksen merkitystä sijaishuollon yksikössämme.

4.6 Aineiston analysointi

Aineiston analyysimenetelmänä käytetään aineistolähtöistä analyysia. Ryhmähaastattelun aikana kirjoitiin ylös muistiinpanoja nuorten kommentteista ja näkemyksistä.

Ryhmähaastattelun jälkeen jaottelin muistiinpanot tutkimuskysymyksiä alle. Aineistolähtöisessä analyysissä aineiston analyysi sekä raportointi on aineistolähtöisempää, jolloin tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus (Tuomi & Sarajärvi, 2002. s. 97).

Sisällönanalyysi tehtiin teemoittelulla. Laadullisissa tutkimuksissa yleisimpinä analyysimenetelminä ovat teemoittelu ja sisällönanalyysi (Hirsjärvi ym. 2009, s. 221). Aluksi kirjoitin nuorten antamia näkemyksiä puhtaaksi ja aloin teemoittelemaan niitä. Koska aineiston keruu tapahtui kirjaamalla asioita ylös ryhmähaastattelun aikana, saattoi haastattelun edetessä nousta esille uusia näkemyksiä ja mielipiteitä jo aikaisemmin esitettyihin kysymyksiin. Teemoittelin nuorten kommentit niitä koskevien kysymysten alapuolelle ja näin sain aikaan selkeitä näkemyksiä ja vastauksia esitettyihin kysymyksiin. Ryhmähaastattelusta esiin nousseiden vastauksien perusteella saatiin luotua yksi A4 kokoinen huoneentaulu, johon oli kirjoitettuna nuorten mielipiteitä hyvästä kohtelusta sijaishuollon yksikössä.

4.7 Eettisyys

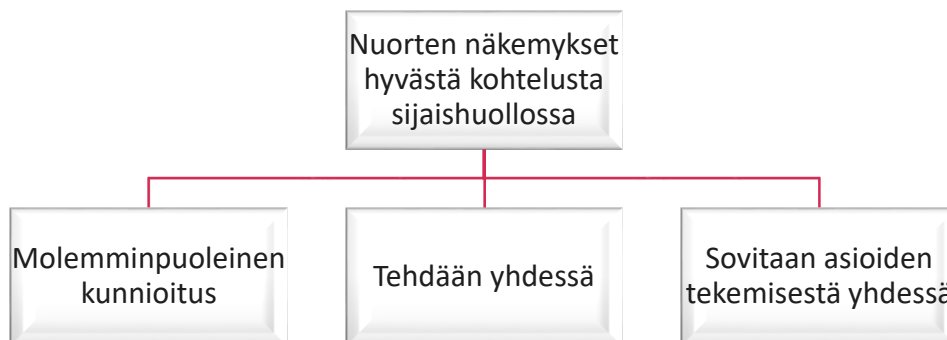
Tutkimuksissa tulee yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti kunnioittaa yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta, ihmisarvoa sekä muita oikeuksia (Vuori 2021). Yleinen merkittävänä tekijä eettisessä periaatteessa on välttää aiheuttamasta tutkittavina oleville kohteille vahinkoja, riskejä ja haittoja. Usein eettisesti kestävä tutkimuksen kulmakivenä nähdään luottamuksellisen suhteen luominen nuoren ja aikuisen tutkijan välillä (Rutanen ym., 2021, s. 16). Osallistuminen tutkimukseen tai sen tulokset eivät saisi vahingoittaa nuorta. Tutkimuksia tehdessä nuorten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä osallisuuden huomioon ottaminen voivat olla jollain osin ristiriidassa uusien tutkimuseettisen säätelyn tiukentamistavoitteiden kanssa. Osallistuminen anonymisti esimerkiksi päihteidenkäytön osalta tutkimukseen nähdään usein tulosten luotettavuuden kannalta tärkeänä.

Hyvää kohtelua koskevaa suunnitelmaa varten järjestettiin yhdessä sijaishuollonyksikössä asuvien nuorten ja työskentelevien ohjaajien kanssa ryhmähaastattelu, jota varten jokainen sai itse päättää, osallistuuko suunnitelman laadintaan vai ei. Etukäteen selvitin yhteistyötahon organisaatiolta, että vaativatko he tutkimuslupaa. Tutkimuslupaa ei

kuitenkaan vaadittu. Nuorilta kerrottiin, että haastatteluun sekä suunnitelman laadintaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Haastateltavien henkilötietoja ei missään välissä kerätty ylös, joten kaikilla oli oikeus osallistua suunnitelman laadintaan anonyymisti. Suunnitelmaa ei myöskään liitetty osaksi opinnäytetyön raportointia.

5 TULOKSET

Kuvio 4. Mitä hyvä kohtelu tarkoittaa nuorten mielestä.

Hyvää kohtelua koskeva ryhmähaastattelu sai aikaan hyvää ja rakentavaa keskustelua sekä pohdintaa.

Mitä sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu sijaishuollossa tarkoittaa?
Mitä ajatuksia se heissä herättää?

Nuorten mielestä hyvä kohtelu on molemminpuolista kunnioitusta.

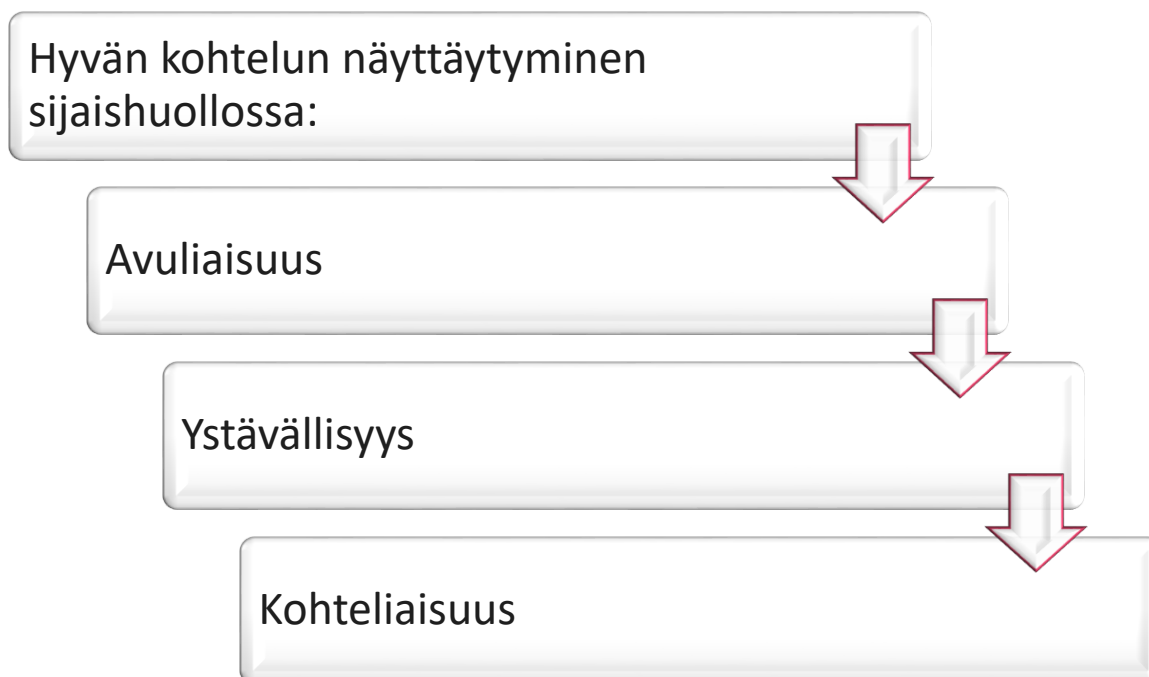
Hyvä kohtelu on asioiden tekemistä yhdessä sekä sitä, että niiden tekemisestä pyritään sopimaan yhdessä.

Miten sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu näkyy heidän nykyisessä yksikössään?

Nuoret kokivat hyvän kohtelun näkyvän yksikössä olemalla toisille avuliaita, ystävällisiä sekä kohteliaita toisia kohtaan.

Sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu sijaishuollossa näyttäytyy molemminpuolisena kunnioituksena toisia kohtaan. Hyvä kohtelu herätti heissä ajatuksena

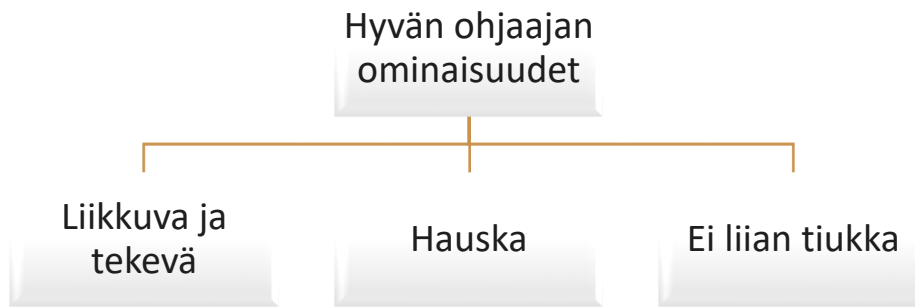
sen, että asioita pitäisi tehdä enemmän yhdessä sekä sopia ennakkoon niiden tekemisestä yhdessä (kuvio 4). Etukäteen suunniteltuna pystytään paremmin yhdessä varautumaan esimerkiksi retkille lähtöihin. Asioiden ja tekemisten hyvä suunnittelu etukäteen vähentää myös erimielisyyksiä siitä, jos tekeminen ei miellytä kaikkia. Esimerkkinä nuorille on ennalta sovittuna yhteinen ruokailupäivä ulkona. Ruokapaikan ennalta sopiminen yhdessä yksikössä mahdollistaa myös sen, että ruokalistaan pystyy tutustumaan ennakkoon.

Kuvio 5. Hyvän kohtelun näyttäytyminen sijaishuollossa.

Hyvä kohtelu sijaishuollossa näyttäytyy nuorten mielestä avuliaisuutena, ystävällisyytenä sekä kohteliaisuutena toisia kohtaan (kuvio 5). Nuoret kokivat, että kielenkäyttö yksikössä voisi olla samanlaista niin nuorilla kuin aikuisillakin.

Nuorilta kysyttäessä, miten kiusaamiseen pitäisi suhtautua ja puuttua, olivat he yksimielisiä siitä, että asia voidaan ottaa tarvittaessa puheeksi ja, että silloin siihen puututtaisiin. Nuoret kokivat, että ohjaajat saattavat monesti nähdä ja kokea tilanteen eri tavoin kuin he. Esimerkkinä tilanne, jossa ohjaaja olettaa tapahtuvan kiusaamista, mutta nuoret taas kokevat tilanteen heille normaalina kanssakäymisenä.

Kuvio 6. Hyvän ohjaajan ominaisuudet nuorten kuvaamina.

Hyvän ohjaajan kriteereistä oltiin myös yksimielisiä. Nuoret toivoivat ohjaajan olevan liikkuva ja tekevä, hauska sekä tarvittaessa ei liian tiukka (kuvio 6).

Kehittämistyön tuloksena syntyi hyvää kohtelua koskeva suunnitelma sijaishuollon yksikölle. Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma pitää sisällään:

- yksikön sisäisiä toimenpiteitä nuorten ikätasoisien itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi,
- menettelytapoja hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä nuoren ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä,
- miten yksikössä huolehditaan kaikkien nuorten turvallisuudesta rajoitusten käytön yhteydessä,
- miten kaikkien työntekijöiden tai yksikössä oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön aikana tai tilanteissa, joissa on väkivallan uhkaa,
- miten lastensuojelulaissa tarkoitetut rajoitukset toteutetaan ja millaisissa tilanteissa niitä voidaan käyttää,
- yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen sekä
- miten nuorille kerrotaan heidän oikeusturvakeinoistaan.

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma liitettiin osaksi omavalvontasuunnitelmaa, sijoitettiin kaikkien nähtävälle yksikössä sekä lähetettiin nuoren asioista vastaavalle hyvinvointialueelle ja tämän sosiaalityöntekijöille. Suunnitelmaan kirjattiin esittely sijaishuollonyksiköstä, sen sisäisistä toimintatavoista, kuten rajoitustoimenpiteidenkäytöstä kuin turvallisuudesta huolehtimisesta, lasten ja nuorten oikeuksista hyvään kohteluun sekä osallisuudesta osana hyvän kohtelun toteutumista. Suunnitelmaa tarkastellaan jatkossa vuosittain ja siihen tehdään tarvittaessa muutoksia.

Lisäksi nuorten kanssa tehtiin huoneentaulu, johon kirjattiin ylös nuorten kokemuksia ja näkemyksiä yksikössä toteutuvasta hyvästä kohtelusta ja siitä, kuinka heidän osallisuuttaan ja itsemääräämisoikeuttaan voitaisiin tukea entistä paremmin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman laadinta yhdessä sijaishuollossa asuvien nuorten sekä siellä työskentelevien ohjaajien kanssa vahvistaa, tukee sekä ylläpitää sijaishuollossa asuvien nuorten itsemääräämisoikeuksia. Hyvin laadittuna suunnitelma lisäksi ennaltaehkäisee rajoitustoimenpiteiden käyttöä sijaishuollossa. Haastattelemalla nuoria suunnitelman laadintavaiheessa saatiin aikaan hyvää keskustelua aiheista.

Ryhmähaastattelussa nuorille esitettiin seuraavat tutkimuskysymykset:

Mitä sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu sijaishuollossa tarkoittaa? Mitä ajatuksia se heissä herättää?

Miten sijaishuollossa asuvien nuorten mielestä hyvä kohtelu näkyy heidän nykyisessä yksikössään?

Nuorten mielestä hyvä kohtelu sijaishuollossa tarkoittaa molemminpuolista kunnioitusta. Asioiden tekeminen ja niistä sopiminen yhdessä oli heidän näkemyksensä sen toteutumisesta. Toisten kunnioittaminen näyttäytyy tasa-arvoisuutena ja reiluutena toisia kohtaan heidän taustoistaan riippumatta.

Vaikka sijaishuollossa asuvien nuorten itsemääräämisoikeutta korostetaan jatkuvasti, voidaan silti välillä joutua turvautumaan rajoitustoimenpiteiden käyttöön. Rajoitustoimenpiteitä ei koskaan käytetä rangaistuksena nuoria kohtaan, olivatpa he tehneet mitä tahansa. Rajoitustoimenpiteitä käytetään vain silloin, jos nuori on vaaraksi itselle tai muille. Tyypillisin yksikössä käytössä oleva rajoitustoimenpide on henkilönkatsaus.

Nuoret toivoivat sijaishuollossa työskentelevien ohjaajien olevan hauskoja ja tekeviä, mutta ei kuitenkaan liian tiukkoja. Ohjaajien on tärkeää olla läsnä nuorelle tämän arjessa. Rajojen asettaminen saattaa nuoresta monesti tuntua ikävältä, mutta niiden tarkoituksena on vain turvata ja tukea nuoren kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Yhteisten pelisääntöjen avulla on tarkoitus luoda turvallinen ja tasainen kasvu ympäristö yksikössä. Nuoret olivat sitä mieltä, että ohjaajilta ja nuorilta odotetaan samanlaista kielenkäyttöä. Voidaan kuitenkin katsoa sopivaksi, että kielenkäytön tulisi olla sivistynyttä ilman jatkuvaa kiroilua.

Nuoret kokivat hyvän kohtelun näkyvän yksikössä avuliaisuutena, ystävällisyytenä ja kohteliaisuutena toisia kohtaan. Arjessa näitä asioita esiintyykin. Autetaan toisia silloin, kun toinen apua tarvitsee. Ollaan ystävällisiä toisille, vaikka itsellä huono päivä olisikin. Ollaan kohteliaita toisille, kiitetään esimerkiksi ruuasta. Hyvä kohtelu ei silti aina sijaishuollossa näyttäydy kuten nuoret sen kuvailivat näkyvän. Ristiriitatilanteilta yksikön arjessa ei voida välttyä. Kuten tuloksistakin kävi ilmi, kiusaamistakin välillä tapahtuu. Huomionarvioista oli se, kun nuoret itse mainitsivat sen, että jotkin kiusaamiselta vaikuttavat tilanteet eivät aina automaattisesti tarkoita sen olevan heidän mielestään kiusaamista. Ulkopuolisen silmin tilanne voi olla aivan eri kuin asianosaisten. Vaikka nuoret olivat itse sitä mieltä, että he kertovat kyllä, jos kokevat kiusaamista tapahtuvan, voidaan silti miettiä, onko se vastoin ammattietiikkaa, jos ohjaajat eivät puutu silloin, kun näkevät tilanteen, jossa heidän mielestään kyse on kiusaamisesta. Tilanne voi olla nuorelle itselleenkin kiusallinen, eikä tämä välttämättä tohdi ottaa asiaa puheeksi ohjaajien kanssa.

Suunnitelman laadinnassa tärkeässä roolissa oli osallisuus. Nuoret saivat haastattelussa äänensä kuuluviin vaikuttamalla itseään koskeviin asioihin ilmaisemalla mielipiteensä. Lisäksi nuorille kerrottiin heidän oikeuksistaan esimerkiksi muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksiin. Kävi ilmi, että harva nuori tiesi, mihin he tarvittaessa voisivat tehdä tällaisen ilmoituksen.

Nuoret sekä ohjaajat saattavat vaihtua sijaishuollossa välillä tiheään tahtiinkin, jolloin luottamuksellisen suhteen rakentaminen toisiin voi olla hankalaa. Yksi merkittävä tekijä hyvässä kohtelussa on juuri luottamus toisia kohtaan. Luottamussuhteen rakentaminen nuoreen on ensiarvoisen tärkeää (Raatikainen, 2015, s. 70–72). Ensikohtaamisesta lähtien nuorella voi olla ennakoasenteita sekä ristiriitaisia tunteita ohjaajia tai muita nuoria kohtaan. Luottamussuhteen rakentuminen voi olla pitkä ja aikaa vievä prosessi, sillä siihen vaikuttavat lisäksi yksilön aikaisemmat kokemukset. Luottamussuhteen rakentuminen tarvitsee aitoa dialogisuutta nuoren sekä ohjaajan välille. Se edellyttää toisen kuuntelua ja huomioon ottamista toimiakseen. Suunnitelman laadinta yhdessä lisäsi yhteisöllisyyttä ja antoi hyvät mahdollisuudet vuorovaikutukseen toisten kanssa.

Thomasin (2002) osallisuuden ulottuvuudet näyttäytyivät hyvin haastattelun aikana. Jokainen nuori sai mahdollisuuden valita, että halusiko osallistua suunnitelman laadintaan,

mahdollisuuden saada tietoa rajoitustoimenpiteistä, muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan, mahdollisuuden vaikuttaa suunnitelman laadintaprosessiin, mahdollisuuden ilmaista itseään kertomalla näkemyksiään, mahdollisuuden saada apua ja tukea itsensä ilmaisemiseen sekä mahdollisuuden itsenäisiin päätöksiin.

Hyvää kohtelua koskevaa suunnitelmaa tulee tarkastella ja päivittää tarvittaessa vuosittain. Suunnitelman päivittäminen on tärkeää etenkin silloin, kun sijaishuollossa asuvat nuoret sekä työskentelevät ohjaajat vaihtuvat. Jatkossakin olisi hyvä laatia suunnitelmaa yhdessä, niin saataisiin uusia näkemyksiä hyvästä kohtelusta ja sen toteutumisesta. Lisäksi uudet nuoret saavat tietoa yksikön omista toimintatavoista sekä heidän oikeusturvakeinoistaan.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen lisäsi osaamista ja tietoutta sijaishuollon toteuttamisesta sekä sijaishuollossa käytössä olevista rajoitustoimenpiteistä entuudestaan. Koska lastensuojelulaki Suomessa määrittää pitkälti sijaishuollon toteuttamista ja sen toimintaa, täytyi lakiin perehtyä tarkoin. Opinnäytetöinä hyvän kohtelun suunnitelmia oli tehty muutamia kappaleita lakimuutoksen jälkeen.

Nuorten kanssa suunnitelman laadinta onnistui odotettua paremmin. Olin ennalta varautunut siihen, että nuoret eivät innostuisi antamaan näkemyksiään tai näkemykset olisivat negatiivissävytteisiä. Aluksi kerrottuani teoriaa ja taustaa suunnitelmaan pohjautuen, kaikki paikalla olleet nuoret kuuntelivat tarkasti. Alettuani esittämään kysymyksiä kukaan ei juurikaan tohtinut vastata mitään. Tarkentavien kysymysten pohjalta nuoretkin alkoivat avautumaan paremmin ja osasivat sanoittaa mielipiteitään hyvin. Keskustelun edetessä aikaisempiin kysymyksiin pystyi välillä palaamaan ja saamaan näin useampia vastauksia. Yhdessä nuorten ja ohjaajien kanssa saatiin aikaan hyvä yhteishenki keskustelulle ja paljon arvokkaita näkemyksiä nuorilta.

Kehittämistyön tekeminen kumpusi työelämälähtöisestä kehittämistarpeesta. Lastensuojelulakiin tulleen muutoksen myötä yhteistyötaholle oli tullut konsernin mukainen uusi mallipohja, jonka mukaan hyvää kohtelua koskeva suunnitelma olisi laadittava/päivitettävä ja liitettävä osaksi omavalvontasuunnitelmaa ja lähetettävä nuoren asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille sekä hyvinvointialueelle. Uuden suunnitelman laadinnan kannalta tärkeää oli, että sen laadintaan saataisiin osallistettua yksikössä asuvia nuoria mukaan.

Lastensuojelussa halutaan entistä enemmän korostaa lasten ja nuorten itsemääräämisoikeutta sekä osallisuutta. Opinnäytetyötä varten olisin kaivannut nuorilta vielä enemmän esimerkkejä ja mielipiteitä siitä, kuinka heidän mielestään näitä asioita voitaisiin yksikössä korostaa entistä paremmin. Näin olisi saanut enemmän materiaalia ja tuloksia olisi voinut paremmin teemoitella ja tutkia. Kuitenkin koen, että juuri haastattelun käyttäminen aineistonkeruumenetelmänä oli paras mahdollinen, sillä sitä käyttäen saatiin aikaan hyvää keskustelua ja kysymyksiä pystyttiin tarvittaessa tarkentamaan. Jos olisin

antanut nuorille vain lomakkeet, jotka sisältävät kysymyksiä ja pyytänyt heitä kirjoittamaan näkemyksiään siihen, tuskin olisin saanut tämänkään vertaa materiaalia.

Keskustelu ryhmähaastattelun aikana päättyi välillä hieman sivuraiteille itse asiasta. Tämä ei kuitenkaan haitannut, sillä harvoin kaikki yksikössä paikalla olevat ohjaajat sekä nuoret kerkeävät istua rauhassa yhdessä keskustellen. Keskustelua saatiin käytyä samalla muistakin yksikön arkeen vaikuttavista asioista, kuten juuri nuorten toivomista reissuista ja yhteisistä tekemisistä. Keskustelun aikana vallitsi erittäin hyvä ryhmähenki, joka näyttäytyi ilmassa nauruna ja huumorina.

Vaikka materiaalia kertyikin tutkimuskysymyksien kannalta aika niukasti, sai niiden avulla täytettyä yksikön kirjallisen osuuden hyvää kohtelua koskevasta suunnitelmasta. Itse kirjalliseen osuuteen kului suurin aika, sillä siihen täytyi kirjata käytänteitä yksikön sisäisistä toimintatavoista muun muassa turvallisuuteen liittyen sekä toimintavavoista rajoitustoimenpiteiden käytön aikana sekä niiden käyttämisen jälkeen.

Opinnäytetyön aihe kerkesi vaihtua kaksi kertaa ennen varsinaisen aiheen valintaa. Välillä tuntui siltä, että olisi ollut helpompaa tehdä opinnäytetyö yhdessä toisen opiskelijan kanssa, niin olisi saanut jakaa ajatuksia sekä näkemyksiä. Ristiriitana siinä olisi kuitenkin ollut se, että yhteisen ajan sopiminen opinnäytetyötä varten olisi voinut olla välillä haasteellista. Opinnäytetyön kannalta oli kuitenkin hyvä, että suunnitelman sai toteuttaa itselleen tutussa ympäristössä, jolloin yksikön toimintatavat sekä siellä asuvat nuoret olivat entuudestaan jo tuttuja.

Opinnäytetyön tekemisessä oli vahvasti läsnä sosionomin (AMK) kompetenssit. Kompetensseihin kuuluu asiakastyön-, palvelujärjestelmän-, sosiaalialan eettinen-, kriittinen ja osallistava-, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio- sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen (Sosiaalialan tutkinto ja kompetenssit, i.a.). Asiakastyötä harjoitetaan jatkuvasti yksikön arjessa. Asioita joudutaan miettimään eettisen osaamisen kannalta usein, kuten nyt opinnäytetyön tekemisessäkin. Nuoria täytyi saada innostettua mukaan ryhmähaastatteluun. Ryhmähaastattelu eteni johdonmukaisesti teoriaosuudesta yhteiseen keskusteluun.

LÄHTEET

- Grönfors, M., & Vilkkä, H. (2011). *Laadullisen tutkimuksen kenttätutkimusmenetelmät*. SoFia-Sosiologi-Filosofiapu Vilkkä.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2007. *Tutki ja kirjoita*. (13. uud. painos). Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. (15. uud. painos). Tammi.
- Hämäläinen, J. (2008). *Nuorten osallisuus*. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 9.
- Isoherranen, K. 2005. *Moniammatillinen yhteistyö*. Vantaa: WSOY.
- Jyrkämä, J., Seikkula, J., Karjalainen, V., Vilkkumaa, I., & Arnkil, T. E. (2004). *Kuntoutus kanssamme: Ihmisen toimijuuden tukeminen*. Stakes.
- Ketelimäki, R., & Rajamäki, P. (2021). *Ohjaajien kokemuksia nuorten hyvästä kohtelusta lastensuojelulaitoksessa*. [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/497370/Ketelim%c3%a4ki_Riina.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Kinnunen, A., Waldén, A., & Lavaste, A. (2020). *Osallisuuden lähteillä: Oivalluksia, menetelmiä ja välineitä osallisuuden vahvistamiseen*. Savonia-ammattikorkeakoulu.
- Koivisto, J., Isola, A.-M., & Lyytikäinen, M. (2018). *Osallisuus kuuluu kaikille*. Innokylän innovaatiokatsaus. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 9/2018.
- Kostamo, P., Airaksinen, T., & Vilkkä, H. (2022). *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön*. Art House.
- Laakso, R. (2013). *Mistä koti huostaan otetulle lapselle?* https://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/12/Mista_koti_huostaanotetulle_lapselle.pdf
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812#L2P4>
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110922>
- Lapsen oikeuksien sopimus 60/1991. <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus/>
- Lastensuojelulaki 417/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

- Mattila, K. (2011). *Lapsen vahvistava kohtaaminen*. PS-kustannus.
- Mäntymaa M, Tamminen T. (2009). *Varhainen vuorovaikutus ja lapsen psyykkinen kehitys*. Duodecim 1999, (22), 115.
- Nuorisolaki 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Oksanen, J., & Neuvonen, S. (2018). *Ystävyyttä oppimassa: Vinkkejä toisen ihmisen kohtaamiseen*. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö sr.
- Oranen, M. (2008). *Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä: sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman raportti*. Ensi- ja turvakotien liitto.
- Pajulammi H. (2014). *Lapsi, oikeus ja osallisuus*. [Väitöskirja. Lapin yliopisto.]
- Perhehoitolaki 263/2015. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150263>
- Suomen perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Pösö, T., Rutanen, N., Vehkalahti, K., Lagström, H., & Ellonen, N. (2021). *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusseura ry.
- Raatikainen, E. (2015). *Lujita luottamusta: Asiakassuhteen rakentaminen sosiaali- ja terveysalalla*. PS-kustannus.
- Räty, T. (2019). *Lastensuojelulaki: Käytäntö ja soveltaminen*. (4. uud. painos). Edita.
- Saarikko, A. (2018). *Lastensuojelun sijaishuolto muutoksessa*. [PowerPoint-esitys]. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/documents/1271139/6184550/Saarikko+Lastensuojelun+sijaishuolto+muutoksessa+200918.pdf/77b3a4c5-ec03-4e21-bae7-5ebf63a161c6/Saarikko+Lastensuojelun+sijaishuolto+muutoksessa+200918.pdf.pdf>
- Saastamoinen, K. (2020). *Lapsi sijaishuollossa: Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoitustoimenpiteet* (2.uud.painos). Edita.
- Salonen, K. (2013). *Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle*. Turun ammattikorkeakoulu.
- Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto. (i.a.) *Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit*. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>

Sinkkonen, J. (2008). *Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun*. WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). (i.a.) *Lastensuojelu*. <https://stm.fi/lastensuojelu>

Syrjälä H, Leipämaa-Leskinen H, & Laaksonen P. (2015). *Social needs in Finnish young adults' mundane consumption*. Young Consumers.

Särkelä-Kukko, M. (2014). *Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen*. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.) *Osallisuuden jäljillä*. Joensuu: Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry. PDF-dokumentti. https://www.researchgate.net/profile/Paeivi_Rouvinen-Wilenius/publication/262485846_Kohti_osallisuutta-mika_estaa_mika_mahdollistaa/links/58073cde08ae03256b770bfd.pdf

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (2019). *Sijoitettujen lasten ja nuorten hyvinvointi ja palvelukokemukset: Kouluterveyskyselyn tuloksia*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140595/URN_ISBN_978-952-343-570-4.pdf

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-a). *Ehkäisevä lastensuojelu*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva-lastensuojelu>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-b). *Huostaanotto*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-c). *Kiireellinen sijoitus*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus#otsikko2>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-d). *Lastensuojelun avohuolto*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-e). *Lastensuojelun avohuollon tukitoimet*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-f). *Rajoitustoimenpiteet*. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/itsemaaraamisoikeuden-tukeminen/rajoitustoimenpiteet>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL). (i.a.-g). *Sijaishuolto*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto>

Thomas, N., & Campling, J. (2002). *Children, family and the state: Decision-making and child participation*. Policy Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Turun ammattikorkeakoulu, Nivala, E., Pahkala, K., Karvonen, J., Stenberg, J., Koskinen, E., & Timonen-Kallio, E. (2010). *Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä*. Turun ammattikorkeakoulu.

Valvira. *Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma*. (2021).
<https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/lastensuojelu/hyvaa-kohtelua-koskeva-suunnitelma>

Vuori, J. 2021. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja: *Tutkimusetiikka ihmistieteessä*. [sähköinen tietoaineisto]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikkaihmistieteissa/>

LIITTEET

Liite 1. Apukysymykset pohdittavaksi

POHDITTAVAKSI:

- Mitä ajatuksia hyvä kohtelu sinussa herättää? Mitä se pitää mielestäsi sisällään?
- Minkälainen on mielestäsi hyvä nuorisokoti?
- Minkälainen on hyvä ohjaaja?
- Mitä hyvä kohtelu tarkoittaa juuri meidän yksikössämme?
- Minkälaista kielenkäyttöä sallitaan nuorilta / aikuisilta?
- Miten kiusaamiseen puututaan?